

॥ २७ ॥ २८ ॥ क्रियात्कुर्वीत के नोस्माकं ॥ २९ ॥ प्रलयोदेनंदिनादिभूतलयः अपवर्गः आत्यंतिको भूतोच्छेदो मोक्षाख्यः प्रभवाप्ययौ जन्ममृत्यू ॥ ३० ॥ यथागमवेदानुसारि ॥ ३१ ॥ सत्यात्त्रैकालिकबाधरहितात्ब्रह्मणः भूतानि अव्यक्तादीनि स्थावराणि वियदादीनि चराणि जरायुजादीनि एतेन कुतश्चाहमिति श्लोकोक्तप्रश्नानामुत्तरमुक्तं तपसा कर्मणा जीवन्ति इति हेतोर्द्विजाः स्वांयोनिं ब्रह्म समतिक्रम्य ध्यानच्युताः विक्षेपावस्थां प्राप्य स्वकर्मणा वर्त्तन्ते इति सार्द्धः श्लोकः ॥ ३२ ॥ किं सत्यमित्यस्योत्तरमाह सत्यमिति गुणसंयुक्तमित्यनेन निर्गुणं सत्यं एकमेव तत्र भेदे हेतोर्गुणस्यैवाभावादिति दर्शितं ॥ ३३ ॥

ऋषिमांगिरसंवृद्धं पुरस्कृत्य तु ते द्विजाः ॥ ददृशुर्ब्रह्म भवने ब्रह्माणं वीतकल्मषं ॥ २७ ॥ तं प्रणम्य महात्मानं सुखासीनं महर्षयः ॥ पप्रच्छुर्विनयोपेतानैः श्रेयसमिदं परं ॥ २८ ॥ कथं कर्म क्रियात्साधु कथं मुच्येत किल्बिषात् ॥ केनो मार्गाः शिवाश्च स्युः किं सत्यं किंच दुष्कृतं ॥ २९ ॥ कौचो भौ कर्मणां मार्गौ प्राप्नुयुर्दक्षिणोत्तरौ ॥ प्रलयं चापवर्गं च भूतानां प्रभवाप्ययौ ॥ ३० ॥ इत्युक्तः समुनिः श्रेष्ठैर्यदाह प्रपितामहः ॥ तत्ते हं संप्रवक्ष्यामि शृणु शिष्य यथागमं ॥ ३१ ॥ ब्रह्मोवाच सत्याद्भूतानि जातानि स्थावराणि चराणि च ॥ तपसा तानि जीवन्ति इति तद्विस्तृतं सुव्रताः ॥ स्वांयोनिं समतिक्रम्य वर्त्तन्ते ते स्वेन कर्मणा ॥ ३२ ॥ सत्यं हि गुणसंयुक्तं नियतं पंचलक्षणं ॥ ३३ ॥ ब्रह्म सत्यं तपः सत्यं सत्यं चैव प्रजापतिः ॥ सत्याद्भूतानि जातानि सत्यं भूतमयं जगत् ॥ ३४ ॥ तस्मात्सत्यमया विप्रानित्यं योगपरायणाः ॥ अतीतक्रोधसंतापानियता धर्मसेविनः ॥ ३५ ॥ अन्योन्यनियतान्वैद्यान् धर्मसेतुप्रवर्त्तकान् ॥ तानहं संप्रवक्ष्यामि शाश्वतान् लोकभावनान् ॥ ३६ ॥ चातुर्विध्यं तथा वर्णाश्रमाश्रमिकान् पृथक् ॥ धर्ममेकं चतुष्पादं नित्यमाहुर्मनीषिणः ॥ ३७ ॥ पंथानं वः प्रवक्ष्यामि शिवं क्षेमकरं द्विजाः ॥ नियतं ब्रह्म भावाय गतं पूर्वमनीषिभिः ॥ ३८ ॥ गदंतस्तं मया घेहं पंथानं दुर्विदं परं ॥ निबोध तमहाभागानि खिलेन परंपदं ॥ ३९ ॥ ब्रह्मचारिकमेवाहुराश्रमं प्रथमं पदं ॥ गार्हस्थ्यं तु द्वितीयं स्याद्धानप्रस्थमतः परं ॥ ततः परं तु विज्ञेयमध्यात्मं परमं पदं ॥ ४० ॥ ज्योतिराकाशमादित्यो वायुरिंद्रः प्रजापतिः ॥ नोपैतियावदध्यात्मं तावदेतान्न पश्यति ॥ ४१ ॥ तस्योपायं प्रवक्ष्यामि पुरस्तात्तं निबोधत ॥ फलमूलानि लभुजां मुनीनां वसतां वने ॥ ४२ ॥

ब्रह्मईश्वरः तपोधर्मः प्रजापतिर्जीवः भूतानि स्वादीनि जगत्जरायुजादि एतत्

॥ ३४ ॥ यस्मात्तस्मात्सत्यमयाः सत्यप्रधानाः धर्मसेविनो भवन्ति ॥ ३५ ॥ अन्योन्यनियतान् परस्परभयेन धर्मातिक्रमशून्यान् वैद्यान् विद्यावतः तान्विप्रान् प्रतीतिशेषः ॥ ३६ ॥ तच्च प्रतिवर्णं प्रत्याश्रमं च पृथक् प्रवक्ष्यामीत्यनुषङ्गते ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ गदंतः भो प्रवक्तारः मया वक्ष्यमाणं पंथानं निबोधत तेन च पथा परंपदं निबोधत ॥ ३९ ॥ ज्योतिरादिकं विज्ञेयं तस्य सत्यमिति यावत्तदध्यात्मं संन्यस्त्य पूर्वकमात्मदर्शनं नोपैति न लभते ॥ ४१ ॥ ४२ ॥